

Uloga veštaka u parnicama za naknadu izmakle koristi

Jovana Pušac

ma, advokat, Banja Luka, Bosna i Hercegovina, jovana.pusac@gmail.com

Rezime: U našem odštetnom pravu vlada načelo integraliteta čiji je cilj potpuna reparacija štete. Iznos naknade štete određuje se s obzirom na iznos gubitka i/ili osujećenog dobitka kao posledicama štetne radnje, bilo da je njen uzrok u povredi ugovora (ugovorna šteta) ili u deliktu (vanugovorna, deliktna šteta). U oba slučaja, poverilac, uz ispunjenje zakonskih uslova, ima pravo kako na naknadu obične štete, tako i izmakle koristi. No, dok utvrđivanje naknade obične štete ne predstavlja naročite teškoće u sudskoj praksi, problemi nastaju kod utvrđivanja naknade izmakle koristi.

Ključne reči: šteta, materijalna šteta, izmakla korist, osnovano očekivani dobitak, veštačenje

Datum prijema rada: 19. maj 2015.

Datum odobrenja rada: 23. maj 2015.

UVOD

Kada govorimo o građanskoj odgovornosti, nje-na prva i najvažnija pretpostavka jeste šteta. Pravno relevantna šteta je *conditio sine qua non* za uspostavljanje kako ugovorne, tako i deliktne, pa i predugovorne odgovornosti (*culpa in contrahendo*). Iako pojam štete (*damnum*) nije definisan ni u nas, ni u uporednim pravnim sistemima, treba primetiti da jedino naš Zakon o obligacionim odnosima¹ i Austrijski građanski zakonik² sadrže smernice o razlikovanju dve osnovne vrste štete, materijalne i nematerijalne.³ Tako se, prema našem zakonodavstvu, štetom smatra umanjenje nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist), čime je opisno definisana materijalna šteta, ali i nanošenje drugome fizičkog ili psihičkog bola ili straha, što predstavlja nematerijalnu štetu.⁴

¹ Zakon o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“, br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Sl. glasnik Republike Srpske“, br. 17/93, 3/96, 39/03, 74/04, u daljem tekstu ZOO). Istovetno zakonsko rešenje na snazi je i u pravnim sistemima država bivše SFRJ (Srbiji, Crnoj Gori, Makedoniji, Hrvatskoj i Sloveniji) usled zajedničke pravne tradicije i zajedničkog porekla Zakona o obligacionim odnosima.

² Prema §1293. Austrijskog građanskog zakonika, štetom se naziva svaki uštrb, pričinjen nekome u njegovoj imovini, pravima ili njegovoj ličnosti. Od toga se razlikuje izmakla dobit koju je neko, po običnom toku stvari, imao da očekuje. Ipak, za razliku od našeg zakonskog rešenja koje oštećenog ovlašćuje da pod istim uslovima zahteva i naknadu obične štete i izmakle koristi (pun obim naknade), austrijsko zakonodavstvo uslovljava pravo na naknadu izmakle koristi težom krivicom štetnika, tj. namerom ili grubom nepažnjom, v. §1324. Austrijskog građanskog zakonika.

³ U osnovi ove podele stoji štetom pogodeno pravno dobro.

⁴ V. čl. 155. ZOO.

Prema tome, štetu bismo, u najširem smislu reći, mogli definisati kao *štetnom* radnjom prouzrokovanu povredu nečijeg imovinskog i ličnog subjektivnog prava i pravno zaštićenog interesa.⁵

Nas prvenstveno interesuje materijalna šteta koja nastaje na imovinskim dobrima pravnih subjekata i manifestuje se u vidu sprečavanja očekivanog uvećanja imovine (izmakla korist).⁶

POJAM IZMAKLE KORISTI

Izmakla korist (*lucrum cessans*) je negativna šteta koja se manifestuje kao neostvarena imovinska vrednost, štetnom radnjom sprečeno povećanje imovine oštećenog. Reč je, dakle, o „o nekoj vrsti statističke istine, anticipaciji uvećanja imovine do koje bi došlo po redovnom toku stvari da nije bilo štetnikove radnje ili propuštanja“⁷.

Zakonodavac nije definisao pojam ovog vida štete, već je posredstvom pravnih standarda prepustio judikaturi da je konkretizuje u svakom pojedinom slučaju. Tako se, prema rečima Zakona, pri oceni visine izmakle koristi uzima u obzir *dobitak koji se osnovano mogao očekivati prema*

⁵ Ipak, profesor Antić ispravno primećuje da je, strogo uzevši, veliko pitanje da li uopšte izraz „šteta“ adekvatno odražava povredu prava ličnosti koje se ogledaju u nanošenju fizičkog ili psihičkog bola ili straha. Ova dilema je vidljiva i pri terminološkom označavanju njene naknade, jer se umesto „naknade štete“ govori o satisfakciji. V. Oliver Antić, *Obligaciono pravo*, Beograd, 2012, str. 460. fn. 1527.

⁶ U pravnoj teoriji i praksi izmakla korist se označava još i kao izgubljena dobit, no, mi smo se, radi ujednačene pravne terminologije, opredelili za termin koji koristi zakonodavac.

⁷ V. O. Antić, *op. cit.*, str. 481.

korist mora vezati za delatnost koju tužilac u redovnom toku stvari obavlja, odnosno za onu vrstu i obim poslovanja koji su se po redovnom toku stvari mogli očekivati. To je i razumljivo.

Ipak, neujednačeni su stavovi sudova kada je reč o zahtevima fizičkih lica za naknadu izmakle koristi (izuzev kada se radi o izgubljenoj zaradi). S jedne strane, od građanskopravnih subjekata zahtevaju se potpuniji dokazi o izvesnosti o tome da bi određenu korist ostvarili u situaciji da je dužnik uredno ispunio ugovor, odnosno da oštećeni nije prouzrokovao štetu što je, prema našem uverenju, neopravdan teret za ova lica. Na drugoj strani, sudovi, iako u tek sporadičnim slučajevima, pravilno dosuđuju ovaj vid materijalne štete nakon utvrđene visine naknade po veštaku odgovarajuće struke.

LITERATURA

- Antić, O. (2012). *Obligaciono pravo*, Beograd.
- Apostolović, B. (2008). *Naknada štete zbog povrede ugovora*, Pravni život, broj 5-6.
- Babić, I. (2013). *Izmakla korist (lucrum cessans) i njena naknada*, Pravna riječ, broj 36.
- Blagojević, T., Borislav, K. V. (1980). Redaktori Komentara Zakona o obligacionim odnosima, knj. I, Beograd.
- Džafić, E., Milošević, G. (2013). *Postupak i način utvrđivanja izgubljene dobiti zbog nemogućnosti korišćenja vozila*, Divčibare: Zbornik radova sa XII Simpozijuma "Veštačenje saobraćajnih nezgoda i prevare u osiguranju".
- Dorđević, D. (2011). *Ekonomsko-finansijsko veštačenje u sudskim sporovima*, teorija i praksa, Priručnik o veštačenju, Beograd: Zbornik radova, redaktor Nebojša Šarkić.
- Jankovec, I. (1993). *Ugovorna odgovornost*, Beograd.
- Milošević, Lj. (1986). *Kamata i novčane obligacije sa posebnim osvrtom na Zakon o obligacionim odnosima*, Zbornik Matice srpske za društvene nauke, broj 80.
- Mitrić, N. (2012). *Izvođenje dokaza veštačenja u postupcima za naknadu štete*, rad prezentovan 12.9.2012. godine na seminaru u okviru Centra za edukaciju sudija i javnih tužilaca u Republici Srpskoj.
- Morait, B. (2011). *Obligaciono pravo, knj. I – Obligacije i ugovori, knj. II – Vanugovorni obligacioni odnosi*, Banja Luka.
- Nišević, D. (2011). *Nalazi i mišljenja sudskih vještaka*, Expertus forensis, časopis Udruženja sudskih vještaka Crne Gore, broj 16-17.
- Perović, S. (1995). gl. redaktor Komentara Zakona o obligacionim odnosima, knj. I, Beograd.
- Radišić, J. (1979). *Imovinska odgovornost i njen doseg*, Institut društvenih nauka, Beograd.
- Radišić, J. (2004). *Obligaciono pravo, opšti deo*, Beograd.
- Salma, J. (2009). *Obligaciono pravo*, Novi Sad.
- Salma, J. (2013). *Renta kao oblik deliktne materijalne štete*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu, broj 2.

The Role of Expert in Cases of Compensation Lost Profit

Jovana Pušac

Summary: In our Law of Torts is in force principle of fullness which aims the full reparation of damages. The amount of damages shall be determined with regard to the amount of the loss and/or profit loss as the consequences of tortuous act, whether its cause in breach of the contract (contractual damages) or in tort (non-contractual, tort damages). In both cases, the creditor, with the fulfillment of legal requirements, is entitled to the compensation for simple loss and lost profit. But, while determining compensation for simple loss does not represent particular difficulties in jurisprudence, problems arise in determining compensation for lost profit.

Keywords: damage, property damage, profit lost, reasonably expected profit, expertise.